

УВОД У КЊИЖЕВНОСТ

1. Назив предмета: Увод у књижевност
 2. Трајање предмета: Једносеместрални
 3. Изборни/Обавезни: Обавезни (за слависте)
 4. Семестар у ком се предмет слуша: Први семестар
 5. Број бодова: 3
 6. Време одржавања: Петак 11.30 – 13.00
 7. Место одржавања: Сала 11
-
8. Циљ предмета: Стицање знања о појмовима теоријско-методолошке књижевне мисли са посебним освртом на специфичности словенских књижевности, упознавање са античком и европском књижевнотеоријском мишљу у контексту славистичких књижевнотеоријских школа, упознавање с аналитичким апаратом различитих теоријско-методолошких школа у проучавању текста. Студент ће моћи након усвојених књижевно-теоријских, књижевно-историјских и књижевно-аналитичких знања да компетентно перцепира студијске садржаје предвиђене наставом руске, пољске, чешке, словачке, украјинске књижевности на четворогодишњим, односно петогодишњим студијама, као и да самостално истражује књижевни феномен.
-
9. Садржај предмета:

Природа књижевности

Појава књижевности. Назив и појам књижевности.
Магија и стваралаштво. Митологија. Моћ речи.
Књижевност и језик.
Књижевност као уметност.
Сврха и задаци проучавања књижевности.
Наука о књижевности.
Естетика, лингвистика и семиотика.

Анализа књижевног дела

Структура књижевног дела.
Тема, фабула, мотив.
Композиција.
Мотивација и одсуство мотивације.
Идеја.
Извантекстовни односи.
Смисао књижевног дела.

Стилистика

Стил и стилистика.
Стара поетика и реторика.

Појам фигуре.

Фигуре дикције (асонанција, алитерација, ономотопеја, анафора, епифора, симплока, анадиплоза, епаналепса, рефрен).

Фигуре речи или тропи (засноване на поређењу: компарација, епитет, стални епитет, оксиморон, контраст, антитеза, метафора, персонификација, алегорија, алузија; засноване на логичкој повезаности: метонимија, синегдоха, еуфемизам, литота, перифраза, хипербола, градација, симбол, парадокс, иронија).

Фигуре конструкције (инверзија, реторичко питање, елипса, асиндетон, полисиндетон).

Ново схватање стила.

Описна стилистика.

Версификација

Природа стиха.

Метричка версификација.

Силабичка версификација.

Силаботонска версификација.

Тонска версификација.

Ритам. Фактори који одређују ритам.

Врсте рима.

Врсте строфа.

Стабилне форме: сонет, рондо, триолет, газела.

Слободни стих.

Класификација књижевности

Начела класификације.

Усмена и писана књижевност.

Појам књижевне врсте.

Књижевни родови.

Поезија, проза и драма.

Поезија

Лирска и епска поезија.

Сруктура лирске песме.

Лирске врсте (по теми: љубавна, религиозна, родољубива, пејзажна, социјална; дидактична, сатирична, права лирика; рефлексивна и емотивна; химна, ода, елегија, дитирамб, епиграм, епитаф, идила).

Карактеристике епске врсте.

Епска техника.

Типови и врсте епске поезије (епопеја, религиозни еп, идилски еп, животињски еп, комични еп, дидактички еп, романтични еп; епска песма; поема; романса; балада).

Развој епске поезије.

Проза

Порекло и развој уметничке прозе.
Структура прозног књижевног дела.
Прозне врсте.
Једноставни облици (мит, легенда, бајка, сага, анегдота, загонетка, пословица).
Новела.
Роман.
Врсте и типови романа (по тематици: породични, психолошки, историјски, пустоловни, витешки, пикарески, криминалистички; по ставу аутора: сентиментални, хумористички, сатирички, дидактички; према изградњи сижеа: ланчани, прстенасти, паралелни; према епохама књижевности: реалистички, модерни; роман тока свести, роман-есеј, роман-коментар).
Књижевно-научне врсте и публицистика (есеј, студија, трактат, биографија, мемоари, дневник, путопис, фелџон, репортажа).

Драма

Драма и позориште.
Позоришна представа (редитељ-глумац-гледалац; позорница, рампа, сценографија, костими, реквизити, расвета, технички ефекти).
Структура драмског текста (дидаскалије, драмска ситуација).
Дијалог и монолог.
Композиција драме (три јединства, експозиција, заплет, кулминација, перипетија, расплет; чин, слика, сцена).
Драмске врсте (трагедија, комедија, драма у ужем смислу; фарса, водвиљ, мелодрама, пасторала, опера).
Развој драме.
Филмски сценарио, радио-драма и телевизијска драма.

Методологија проучавања књижевности

Методолошки проблеми науке о књижевности.
Традиција проучавања књижевности.
Позитивизам и критика позитивизма (В. Шерер, И. Тен; В. Дилтај, Х. Велфлин, Б. Кроче).
Руски формалисти (В. Шкловски, Ј. Тињанов, Б. Ејхенбаум, Б. Томашевски, Р. Јакобсон).
Теорија „дијалога“ и „полифоније“ (М. Бахтин).
Нова критика у Енглеској и Америци (Т.С. Елиот, А. Ричардс, В. Емпсон).
Учење о интерпретацији (Е. Ауербах, В. Кајзер, Е. Штајгер).
Психолошка и архетипска књижевна критика (З. Фројд, К.Г. Јунг, Н. Фрај).
Утицај феноменологије и егзистенцијализма (Е. Хусерл, Р. Ингарден, М. Хајдегер).
Структурализам и семиотика (Ј. Мукаржовски, К. Леви-Строс, Р. Барт, Ј. Лотман, Ц. Тодоров, Ј. Кристева, Б. Успенски, У. Еко).
Теорија рецепције и социологија књижевности (Х. Јаус, Р. Ескарпи, Л. Голдман).
Интертекстуалност (А. Бем, К. Тарановски, М. Јовановић, И. Смирнов).

10. Оцењивање:

Предиспитне обавезе: 30 поена (активности у току предавања 10 поена и семинарски рад 20 поена)
Писмени испит: 70 поена

11. Литература:

- Поповић Т. *Речник књижевних термина*, „Логос Арт“, Београд, 2007.
Речник књижевних термина, „Нолоит“, Београд, 1986.
Солар М. *Теорија књижевности*, Загреб, 1982.
Увод у књижевност, Загреб, 1969.
Тартаља И. *Теорија књижевности*, Београд, 1998.
Томашевски Б. *Теорија књижевности*, Београд, 1972.
Живковић Д. *Теорија књижевности*, Београд, 1974.
Велек Р. / Ворен О. *Теорија књижевности*, Београд, 1965
Милосављевић М. *Методологија проучавања књижевности*, Београд, 2000.
Теоријска мисао о књижевности. Приредио П. Милосављевић, Нови Сад, 1991.
Амброђо И. *Формализам и авангарда у Русији*, Загреб, б.г.
Аристотел, *О песничкој уметности*, Београд 1980.
Бахтин М. *Проблеми поетике Достојевског*, Београд, 2000.
Буало Н. *Пјесничко умијеће*, Загреб, 1975.
Еко У. *Култура. Информација. Комуникација*, Београд, 1973.
Фергасон Ф. *Суштина позоришта*, Београд, 1979.
Флакер А. *Стилске формације*, Загреб, 1976.
Флакер А./Шкроб З. *Стилови и раздобља*, Загреб, 1964.
Фрај Н. *Мит и структура*, Сарајево, 1991.
Ингарден Р. *О сазнавању књижевног уметничког дела*, Београд, 1971.
Ингарден Р. *Онтологија уметности*, Нови Сад, 1991.
Јакобсон Р. *Лингвистика и поетика*, Београд, 1966.
Јакобсон р. *Огледи из поетике*, Београд, 1978.
Јаус Х.Р. *Естетика рецепције*, Београд, 1978.
Кауфман В. *Трагедија и философија*, Нови Сад, 1989.
Квинтилијан М.Ф. *Образовање говорника*, Сарајево, 1967.
Лотман Ј.М. *Предавања из структуралне поетике*, Сарајево, 1970.
Лотман Ј.М. *Структура уметничког текста*, Београд, 1976.
Маркјевич Х. *Наука о књижевности*, Београд, 1974.
Модерна тумачења књижевности, Сарајево, 1981.
Поетика хуманизма и ренесансе I-II, Београд, 1963.
Поетика руског формализма, Београд, 1970.
Повијест књижевних теорија, Загреб, 1979.
Псеудо Лонгин, *О узвишеном*, Загреб, 1980.
Шкиљан Д. *Основе семиологије комуникације*, Загреб, 1979.
Шкловски В. *Ускрснуће ријечи*, Загреб, 1969.
Успенски Б. *Поетика композиције. Семиотика иконе*, Београд, 1979.
Виноградов В.В. *Стилистика и поетика*, Сарајево, 1971.